

רע"פ 4529/14 - יוסי אסולין, גרנד זול בע"מ נגד הועדה המקומית לתכנון ובניה שפלת הגליל

בית המשפט העליון

רע"פ 4529/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקשים: 1. יוסי אסולין
2. גרנד זול בע"מ

נגד

המשיבה: הועדה המקומית לתכנון ובניה שפלת הגליל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 25.5.2014, בעפ"א 45744-03-14, שניתן על-ידי כב' השופטת ת' נאות פרי

המבקשים: בעצמם

בשם המשיבה: עו"ד בת-אור כהנוביץ'

החלטה

1. לפניי בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ת' נאות פרי), בעפ"א 45744-03-14, מיום 25.5.2014, בגדרו נדחה ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בעכו (כב' השופטת ז' קאזדרס-בנר), בתו"ב 4287-12-08, מיום 16.2.2014.

עמוד 1

2. המבקשים עשו שימוש מסחרי במבנה רחב היקף, אשר נבנה על גבי קרקע חקלאית, שלא כדין. על יסוד הודאתם, הורשעו המבקשים בעבירה לפי סעיף 204(א) וסעיף 204(ג) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה). במסגרת גזר הדין, הדגיש בית משפט השלום את חומרת העבירה, הפוגעת בשלטון החוק. בית המשפט עמד על כך, כי העבירה שבוצעה על-ידי המשיבים נועדה להשיא רווח כלכלי, ומדיניות הענישה בעבירות מעין אלה כוללת רכיב כספי. לזכותם של המבקשים צויין, כי הם הודו בהזדמנות הראשונה, וכי השימוש במבנה נעשה במשך תקופה קצרה יחסית. לאחר זאת, השית בית המשפט על המבקשת 2 קנס בסך 50,000 ש"ח, ועל המבקש 1 קנס בסך 35,000 ש"ח; כמו כן חויבו המבקשים לשלם כפל אגרת בניה, בסך 21,600 ש"ח; לחתום על התחייבות בסך 60,000 ₪; ונאסר עליהם לעשות שימוש במבנה.
3. המבקשים ערערו על חומרת העונש, והערעור נדחה בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, מיום 25.5.2014. בית המשפט המחוזי קבע, כי בית משפט השלום נתן את דעתו לשיקולים לקולה, כמפורט בגזר הדין. לצד קיומם של שיקולים אלה, הדגיש בית המשפט המחוזי, כי מדובר בשימוש מסחרי, אשר נעשה בשטח רחב היקף. בנוסף, נדחתה טענתם של המבקשים לפיה העונש שהוטל עליהם חורג ממדיניות הענישה, גם משום שהיא לא גובתה באסמכתאות כלשהן, וגם לגופה. לבסוף, דחה בית המשפט את הטענה לעניין השוואה אפשרית לעונשם של נאשמים אחרים בפרשה, מכיוון שדינם של הנאשמים האחרים טרם נגזר.

הבקשה לרשות ערעור ותגובת המשיבה

4. בבקשה לרשות ערעור נטען, כי שגה בית משפט השלום בכך שהרשיע את המבקשים, בטרם הוכרע דינם של הנאשמים האחרים בפרשה, הם בעלי הקרקע ומבצעי הבניה הבלתי חוקית. לטענת המבקשים, עונשו של העבריינין ה"משני" צריך להיות קל מעונשו של העבריינין ה"עיקרי", ואמנם אין מניעה לגזור קודם את עונשו של השותף הזוטר בביצוע העבירה, אך לטענת המבקשים מדובר במקרה חריג, בו חלפו מספר שנים מאז הוגש כתב האישום, והנאשמים האחרים בפרשה טרם הורשעו. לשיטתם של המבקשים, בלתי אפשרי לגזור את דינם, בהעדר "נקודת השוואה" לעונשם של בעלי הקרקע, שביצעו את עבירת הבניה הבלתי חוקית. בהקשר זה נטען, כי חישוב מתמטי של גובה הקנס אשר עשוי להיות מוטל על כלל הנאשמים בפרשה, מוביל לתוצאה "לא פרופורציונאלית לכל הדעות", אשר חורגת ממדיניות הענישה המקובלת. טענה נוספת מצד המבקשים, היא שאין אפשרות לחייב אותם בתשלום כפל אגרת בניה, מאחר שהחיוב באגרת בניה, מלכתחילה, אמור היה להיות מוטל על מי שביצע את הבניה, ולא על מי שעשה שימוש במבנה. לבסוף, טענו המבקשים, כי נגרם להם עיוות דין. לדבריהם, באת-כוח המשיבה הסכימה לטעון לענישה מתונה, הכוללת חתימה על התחייבות בלבד, והמבקשים הסתמכו על כך והודו בביצוע העבירה; אלא שבמועד הטיעונים לעונש, הופרה ההבטחה שניתנה להם מצד המשיבה.

5. בהחלטתי מיום 30.7.2014, הוריתי למשיבה להגיש תגובה, אשר תתמקד בטענתם של המבקשים לעניין חיובם בכפל אגרת בניה. בתגובה זו נטען, כי החיוב בכפל אגרה הושת על המבקשים בגין אגרת "היתר לשימוש חורג", מכוח סעיף 218 לחוק התכנון והבניה. המשיבה טענה, כי לו היו המבקשים פועלים כדין, היה עליהם לשלם אגרה בגין שימוש חורג, כפי שנקבע בסימן ד לתוספת השלישית לתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) (תיקון), התשס"ז-2006 (להלן: התקנות). מכאן שחיובם של המבקשים בכפל אגרת בניה נעשה כדין, ואף ניתן היה לחייב אותם

בסכום גבוה בהרבה מזה שחוייבו בו בפועל. לטענת המשיבה, החיוב בכפל אגרה הולם את אופיה הכלכלי של העבירה שבוצעה על-ידי המבקשים, ולא נפל בגזר הדין פגם כלשהו.

דין והכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשה לרשות ערעור ובתגובת המשיבה, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום להיעתר לבקשה לרשות ערעור. הלכה מושרשת היא, כי רשות ערעור "בגלגול שלישי", תינתן במקרים מצומצמים בלבד. הבקשה שלפניי, נסובה כל כולה סביב מידת העונש שהושת על המבקשים, וכבר נקבע כי השגה על חומרת העונש איננה מצדיקה ליתן רשות ערעור, אלא במקרים בהם העונש סוטה באופן משמעותי ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת במקרים דומים (רע"פ 5064/14 נתשה נ' מדינת ישראל (22.7.2014)); (רע"פ 4902/14 צבאן נ' מדינת ישראל (16.7.2014)); (רע"פ 4185/14 גולן נ' מדינת ישראל (22.6.2014)). בשים לב לנסיבות העבירה, ובפרט היקפה ומטרתה המסחרית, העונש שהוטל על המבקשים איננו חורג ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת במקרים דומים (ראו והשוו: רע"פ 5509/13 סלימאן נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה "מבוא העמקים" (20.10.2013)). כמו כן, לא מצאתי כי נגרם למבקשים עיוות דין כלשהו, ולפיכך דין הבקשה להידחות.

7. למעלה מן הצורך, אתיחס בקיצור נמרץ לטענותיהם של המבקשים, אשר דינן להידחות. המבקשים הודו והורשעו בביצוע העבירה, בעוד שדינם של הנאשמים האחרים בפרשה טרם הוכרע. גם אם יש להצר על התמשכות ההליכים בעניינם של הנאשמים האחרים, לא נפל פגם כלשהו בכך שדינם של המבקשים נגזר בטרם הסתיימו הליכים אלה. יצויין, כי המבקשים לא הורשעו בביצוע עבירה "נגזרת", ומדובר בעבירה נפרדת של שימוש בבניה בלתי חוקית, לצורך מסחרי. אמנם, ככלל, הרווח הכלכלי הפוטנציאלי לבעלי הקרקע, וכן אחריותם לביצוע העבירה של בניה בלתי חוקית, גבוהים מאלה של שוכר שעשה שימוש במבנה בלבד; אך מכאן לא קמה עילה כלשהי להתערבות בעונש שהושת על המבקשים. לא למותר הוא להזכיר, נוכח החישוב המתמטי שנכלל בבקשה לרשות ערעור, כי "מלאכת גזירת העונש אינה בבחינת תרגיל מתמטי, וכי קביעת העונש ההולם תעשה בהתאם לנסיבותיו המיוחדות של כל נאשם ונאשם" (רע"פ 2258/13 מאירוב נ' מדינת ישראל (30.4.2013)). בשולי הדברים יצויין, כי המבקשים טענו שכל חטאם הוא בכך שלא ביררו עד תום את קיומם של היתרי בניה לנכס, אך בהסכם השכירות מובהר במפורש כי "למושכר אין היתר בניה כדין".

8. אשר לחיובם של המבקשים בכפל אגרת בניה, כפי שהובהר בתגובת המשיבה, חיוב זה מהווה למעשה חיוב בכפל אגרת שימוש חורג, מכוח סעיף 218 לחוק התכנון והבניה. סעיף זה מסמיך את בית המשפט לחייב את הנאשם לשלם את "אותן אגרות או תשלומי חובה אחרים שהיו מגיעים ממנו מכוח חוק זה אותה שעה אילו ניתן ההיתר; בית המשפט רשאי גם לחייב את הנשפט בתשלום נוסף, שלא יעלה על סכום האגרה או תשלום החובה הקשורים בעבירה". אין חולק, כי המבקשים עשו שימוש חורג נרחב במבנה. על פני הדברים, ככל ששימוש זה היה נעשה כדין, היה מוטל על המבקשים לבקש היתר לשימוש חורג, ולשלם אגרה, בהתאם לתקנות. לפיכך גם ברכיב זה של העונש לא נפל פגם. בנוסף, אין בידי לקבל את טענתם של המבקשים להסתמכות כביכול על הבטחתה של באת-כוח המשיבה. הלכה למעשה, טוענים המבקשים, כי הודאתם נעשתה במסגרת "הסדר טיעון", אשר בסופו של יום לא כובד על-ידי המשיבה. לטענה זו לא הובאו תימוכין כלשהן, והיא נדמית כטענה בעלמא. גם בפרוטוקולים של הדיונים בבית משפט השלום לא מצאתי לה זכר, וגם לא במסגרת טיעוני הצדדים לעונש. יתרה מכך, בניגוד לטענתם של המבקשים כיום, לפיה הובטח להם כי המשיבה תעתור לחתימה על התחייבות בלבד, הרי שבזמנו, בא-כוחם של המבקשים הסתפק בבקשה "שלא להטיל עליהם כפל אגרה ולהתחשב במידת הקנס".

9. לאור האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, ב' באב התשע"ד (29.7.2014).

שׁוֹפֵט
